

RAAP België – Rapport 613

Nota Herinrichting bufferbekken Geluwebeek/Reutelbeek te Menen en Wervik

Nota Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Landschappelijk bodemonderzoek – 2020J139

Veldkartering – 2020J214

R A A P

Colofon

Titel: Nota Herinrichting bufferbekken Geluwebeek/Reutelbeek te Menen en Wervik

Nota Archeologisch vooronderzoek

Programma van maatregelen – 2020J139/2020J214

Status: Definitief

Datum: 27 mei 2021

Auteur(s): I. Depaepe

Projectbegeleiding: M. Van de Vijver

Kaartvervaardiging: I. Depaepe

Terreinwerk: J. Velleman, G. Thomas, J. De Mulder, I. Van Wambeke

Materiaalstudie: I. Depaepe

Projectcode: 2020J139/2020J214

Raaproject: MEGE02

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13
9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV

Begoniastraat 13

9810 Eke

telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99

E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2021

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek, beschreven in het bijgaande verslag van resultaten in het kader worden geplaatst van een programma van maatregelen. Het doel van dit document is om vast te stellen of het uitgevoerde archeologische vooronderzoek enerzijds voldoende informatie heeft opgeleverd om de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek te toetsen en om indien noodzakelijk vast te kunnen stellen welke onderzoeksmethoden toegepast dienen te worden in het verdere onderzoek. Of dat er anderzijds kon worden vastgesteld of het noodzakelijk is en op welke manier er bij de uitvoering van de plannen die worden omschreven in de omgevingsvergunning rekening kan worden gehouden met archeologisch erfgoed.

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Na het uitvoeren van een bureauonderzoek in juli 2020 werd er overgegaan tot de volgende fasen van het vooronderzoek, namelijk een landschappelijk bodemonderzoek, veldkartering en verkennend archeologisch booronderzoek.

Het vooronderzoek kon volledig uitgevoerd worden, en leverde voldoende informatie op om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed, de potentiële kenniswinst en de omgang hiermee.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Het **landschappelijk bodemonderzoek** heeft aangetoond dat er in het plangebied **langs de waterlopen** enkel alluviale afzettingen aanwezig zijn. Er hebben reeds ingrepen plaatsgevonden in deze zones, om het overstromingsbekken in te richten. Hierbij werden de bovenste afzettingen afgegraven en her en der ophogingspakketten aangelegd. Door de afwezigheid van archeologisch interessante lagen/pakketten en de huidige verstoringsgraad binnen het bestaand bufferbekken wordt de **archeologische verwachting** in deze zones dus **zeer laag voor eender welke periode** ingeschat.

De **veldkartering** in zowel **het noordelijk deelplangebied** als de percelen ten noordoosten ervan wees aan dat de verwachting voor prehistorische aanwezigheid (zeer) hoog is of blijft, met een datering vanaf het **paleolithicum tot en met het neolithicum**. Er is sprake van een verdichte vondverspreiding op de flank van het microreliëf en losse vondsten in de lager gelegen zones, die mogelijk een indicatie zijn van een *off-site* fenomeen. Beide zones zijn van belang en kunnen kenniswinst opleveren, waardoor ze beide hoge verwachting voor prehistorische activiteit, concentraties en/of sporensites bevatten. Enkele aardewerkfragmenten op de percelen ten westen van de Drogenbroodstraat kunnen ook een aanwijzing zijn voor sporensites uit de metaaltijden, Romeinse periode en/of middeleeuwen. Ook vindplaatsen uit de andere historische periodes zijn niet uit te sluiten.

1.3 Impactbepaling

De geplande werken hebben als doel het beschikbare buffervolume te herstellen, en verder te optimaliseren, door enerzijds een herinrichting van het bestaande bekken, en anderzijds een geografische uitbreiding ervan. De ingrepen worden in detail besproken in Hoofdstuk 1.2.4. in het Verslag van Resultaten van de nota.

De herinrichting van het **bufferbekken** op de Geluwebeek wordt grotendeels uitgevoerd binnen de contour van het bestaande bekken. Door de combinatie van de huidige verstoringsgraad van het bestaande bufferbekken, de afwezigheid van archeologisch interessante lagen/pakketten en een lage archeologische verwachting voor eender welke periode wordt de **impact** van de toekomstige werken **klein** ingeschat.

Op een deel van de percelen 715D en 296A wordt een **tijdelijk slibbekken** gepland. hierbij werden de werkzaamheden aangepast en wordt nu de **ploeglaag niet eerst afgegraven**, waardoor dit pakket **als buffer** dient om eventuele bewaarde vindplaatsen onder de ploeglaag te **vrijwaren van enige impact** door de geplande werken.

1.4 Waardering van de archeologische site

Zowel de dense vondstenzone als de geïsoleerde vondsten binnen het deelplangebied op de percelen 715D en 296A zijn van belang en kunnen elk op hun manier kenniswinst opleveren. Er is tot op heden nog steeds weinig informatie over de paleolithische aanwezigheid in Vlaanderen, en zeker in de streek van het plangebied, in vergelijking met andere archeologische periodes. Elke vindplaats uit deze subperiode levert dus vrijwel altijd kenniswinst op. De beekvallei van beide waterlopen zijn in het verleden al vrij veel geprospecteerd waarbij al veel mesolithisch materiaal aan het licht is gekomen, maar wetenschappelijk archeologisch onderzoek naar deze subperiode is nog maar weinig uitgevoerd. Het deelplangebied biedt dus ook nog veel kennispotentieel voor het mesolithicum. Neolithische vindplaatsen in Vlaanderen zijn ook nog steeds niet goed gekend, waardoor een concentratie en/of sporensite uit deze periode veel potentieel heeft om waardevolle informatie op te leveren over het landschapsgebruik.

Off-site fenomenen voor de volledige prehistorische periode in Vlaanderen zijn nog niet op grote schaal onderzocht, aangezien deze zeer moeilijk op te sporen en te herkennen/interpreteren zijn. indien deze in het projectgebied dus aanwezig zijn, bezitten deze een zeer hoog potentieel op kenniswinst. De archeologische site die in het deelplangebied aanwezig is, kan als zeer waardevol dus beschouwd worden.

1.5 Bepaling van de maatregelen

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

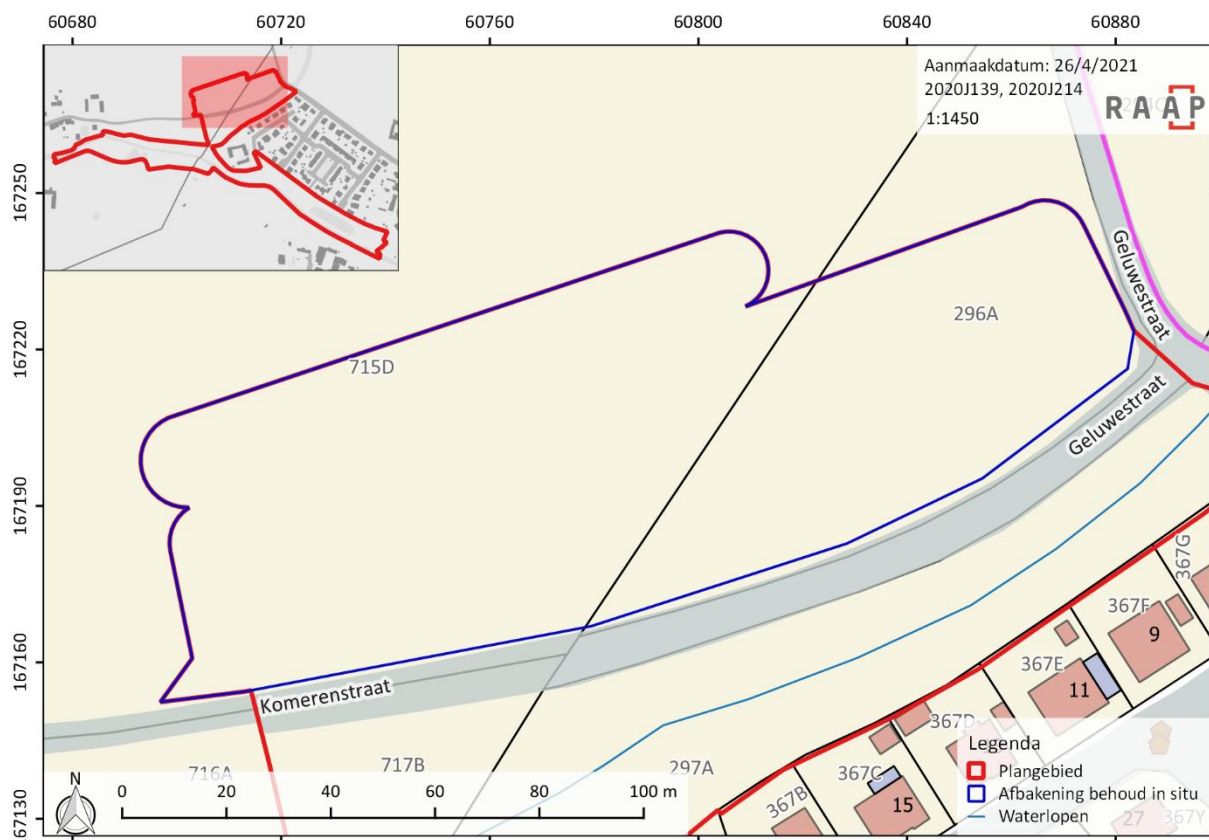
1. *mogelijkheid*: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?
2. *nut*: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?
3. *schadelijkheid*: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?
4. *noodzaak*: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?

2 Programma van maatregelen percelen 715D en 296A: behoud *in situ*

2.1 Afbakening

Voor het deelplangebied dat zich op percelen 715D en 296A bevindt, wordt een advies voor behoud *in situ* geadviseerd. Specifiek gaat het om een **oppervlakte** van in totaal ca. **10.372 m²**.

Het vooronderzoek toonde aan dat er voor deze zone een zeer hoge kans op goedbewaarde archeologische vindplaatsen geldt. Daarom werd in overleg met de opdrachtgever besloten om over te gaan tot een behoud *in situ*, waarbij de geplande werkzaamheden aangepast werden: op deze percelen zullen geen uitgravingen meer gebeuren: er is geen diepte-impact. Het tijdelijke slibdepot zal worden aangelegd bovenop de teelaarde, ook omliggende bermen worden aangelegd bovenop de teelaarde. Verder archeologisch (voor)onderzoek zoals omschreven in het oorspronkelijke PvM zou dus ook een grotere verstoring veroorzaken dan de aangepaste geplande ingrepen en werd daarom niet meer uitgevoerd. De aanwezige ploeglaag, die niet afgegraven zal worden, fungeert als bufferzone bij de werkzaamheden. De voorgestelde maatregel is dus mogelijk om uit te voeren.

Figuur 1. Afbakening van het deelplangebied voor behoud in situ, geprojecteerd op de GRB (bron: AGIV, 2021).

3 Programma van maatregelen overige zones: geen vervolg

Er wordt geen verder archeologisch onderzoek in de overige zones (herinrichting huidige bufferbekken) geadviseerd.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.

4 Bibliografie

AGIV (2021) Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Beschikbaar op: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162>.